

час виконання практичних завдань, таких як педагогічна практика чи створення навчальних матеріалів. Замість прямого надання відповідей викладач використовує відкриті запитання, щоб студент самостійно знайшов рішення, спираючись на власні ресурси. Наприклад: "Який підхід ти можеш застосувати, щоб зацікавити учнів?" або "Які твої попередні знання допоможуть у цьому завданні?".

Застосування: Під час педагогічної практики майбутні вчителі розробляють сценарій уроку. Викладач-коуч допомагає студентові виявити наявні ресурси (наприклад, знання інтерактивних методик) і адаптувати їх до конкретного класу, консультує упродовж усієї практики (Кононець, 2023; Іщенко, Кононець, 2025).

Результат: студенти вчаться самостійно вирішувати професійні завдання, використовуючи власний потенціал, що підвищує їхню професійну впевненість.

Таким чином, дослідження можливостей, механізмів та результативності застосування коучингових технологій у системі РОН є вчасним, соціально запитаним і має значний теоретико-практичний потенціал для модернізації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М., Кононець, Н. Саморегуляція у ресурсно-орієнтованій освіті : монографія. Полтава : Видавництво Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, 2025. 356 с.
2. Іщенко І., Кононець Н. Освітній консалтинг у системі професійної підготовки магістрів освітніх наук. *Ресурсно-орієнтоване навчання: теорія та практика підготовки майбутніх менеджерів у цифровому освітньому просторі : колективна монографія* / за ред. д-ра пед. наук М.В. Гриньової, д-ра пед. наук Н. В. Кононець ; Полтав. нац пед.ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. С. 212-244.
3. Кононець Н. Інформаційно-консультаційні технології в управлінні закладом освіти: освітній консалтинг. *Дидаскал : часопис : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. «Європейський вектор розвитку вищої освіти України»*, 14–15 листоп. 2023 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2023. № 24. С. 21-25.

ЗНАЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО НАПРЯМУ

*Лебедик Л.В.
Полтава, Україна*

Актуальність дослідження значення безпечного освітнього середовища для розвитку особистості педагогічного працівника викликана сучасними умовами війни, соціальної нестабільності, зростання тривожності та трансформаційних процесів в освіті. Особливо це стосується педагогів закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, які

працюють у відкритому середовищі, активно взаємодіють з природою, учнівською молоддю, батьками та громадою. Формування такого середовища є необхідною умовою сталого професійного розвитку, збереження психологічного здоров'я, активності та готовності до міждисциплінарної педагогічної взаємодії.

Щодо проблеми створення безпечного освітнього середовища для розвитку особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, активно розробляються питання критеріїв якості підготовки фахівців [5, с. 73–79], удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності на основі показників оцінювання середовища закладу освіти [7, с. 386–388], механізмів розвитку інтелектуального обдарування особистості в умовах освітнього середовища [6, с. 47–50] тощо. Нами досліджувалися проблеми розвитку особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти у безпечному освітньому середовищі [3, с. 225–229], оцінювання культури вищого навчального закладу через якість здоров'язбережувального середовища [1, с. 495–500], педагогічний менеджмент системи підготовки педагогів закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю [2, с. 103–106], соціально-педагогічні чинники розвитку креативності особистості в умовах інноваційного освітнього середовища [4, с. 16–19] та ін.

Метою цього дослідження є окреслення значення безпечного освітнього середовища для особистісного і професійного розвитку педагогів еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти, визначення основних характеристик, функцій та напрямів його забезпечення.

З'ясуємо сутність і компоненти безпечного освітнього середовища для розвитку особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку. Безпечне освітнє середовище розглядається як сукупність психолого-педагогічних, фізичних, соціальних і організаційних умов, які забезпечують захищеність, емоційний комфорт, можливість самореалізації і розвиток усіх учасників освітнього процесу. Для педагога позашкільля воно включає: а) психологічну безпеку – відсутність психологічного тиску, підтримка з боку керівництва, колег і батьків; б) фізичну безпеку – належні умови праці, дотримання норм охорони праці та техніки безпеки, особливо під час природничо-дослідницької діяльності; в) професійну безпеку – наявність можливостей для підвищення кваліфікації, методичної підтримки, участі у проєктах, конференціях, грантах; г) соціальну безпеку – повагу до особистості педагога, недопущення булінгу, дискримінації, міжособистісних конфліктів.

Значення безпечного середовища для розвитку особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку полягає у його впливові на: а) особистісний розвиток, адже безпечне середовище сприяє зміцненню емоційного благополуччя, зниженню професійного вигорання, розвитку самооцінки, самореалізації, життєстійкості, рефлексивності; б) професійне вдосконалення, оскільки педагоги охоче впроваджують інновації, беруть участь у проєктах сталого розвитку, екологічної просвіти, шукають нові підходи до екологічного виховання учнів, якщо відчують підтримку і

захищеність; в) формування екологічної культури педагога, бо в умовах психологічного комфорту педагог стає транслятором цінностей екологічної свідомості, сталого способу життя, формує гуманістичне ставлення до природи; г) зміцнення командної взаємодії, безпечне середовище підтримує атмосферу довіри та співпраці в педагогічному колективі, активізує обмін досвідом, кооперацію у реалізації проєктної діяльності.

Назвемо практичні шляхи створення безпечного освітнього середовища для розвитку особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: а) психологічний супровід педагогів (коучинг, тренінги стресостійкості, супервізія); б) залучення педагогів до управлінських рішень (партнерська модель керування, проєктний підхід); в) інституційна підтримка сталого розвитку (участь у регіональних екологічних ініціативах, співпраця з НЕНЦ, громадськими організаціями); г) інклюзивність освітнього середовища (рівний доступ до ресурсів, відсутність дискримінації за віком, статтю, освітою чи досвідом).

Висновком з проведеного дослідження є розуміння того, що безпечне освітнє середовище є базовою умовою для розвитку особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку як носія екологічних цінностей, агента сталого розвитку, натхненника змін в учнівському середовищі. У контексті еколого-натуралістичної позашкільної освіти безпечне освітнє середовище стає інструментом не лише збереження психологічного здоров'я, а й активізації педагогічної творчості, новаторства, відповідальності.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В. Оцінювання культури вищого навчального закладу через якість здоров'язбережувального середовища. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : зб. статей за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, 23-24 берез. 2017 р.) у 2 т. / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Т. 1. С. 495–500.
2. Лебедик Л. В. Педагогічний менеджмент системи підготовки педагогів закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю. *Освітній фактор. Всеукраїнський науково-педагогічний журнал*. 2022. С. 103–106.
3. Лебедик Л. В. Розвиток особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти у безпечному освітньому середовищі. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення* (м. Тернопіль, 3 берез. 2023 р.). Науковий, методичний, інформаційний збірник ТОКІППО / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ТОКІППО, 2023. 416 с. С. 225–229.

4. Лебедик Л. В. Соціально-педагогічні чинники розвитку креативності особистості в умовах інноваційного освітнього середовища. *Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 09-10 черв. 2022 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 193 с. С. 16–19.
5. Стрельников В. Ю. Критерії якості підготовки фахівців у закладах освіти. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : зб. матер. II регіон. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 20 листоп. 2018 р.) / укл. : Брик Р. С., Дідух Т. Г. Тернопіль : ТОКІППО, 2019. С. 73–79.
6. Стрельников В. Ю. Механізми розвитку інтелектуального обдарування особистості в умовах інноваційного освітнього середовища. *Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 09-10 черв. 2022 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 193 с. С. 47–50.
7. Стрельников В. Ю. Удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладу освіти на основі показників оцінювання його середовища. *Зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-метод. конф. «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу»*, 13-15 квіт. 2022 р. Одеса : Одеська національна академія харчових технологій, 2022. 528 с. С. 386–388.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІН В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПОЛТАВЩИНИ ЗА ТРИ РОКИ ВІЙНИ

Стрельников В.Ю.
Полтава, Україна

З початку повномасштабної війни в Україні освітня система зазнала суттєвих трансформацій. Особливу увагу заслуговують заклади позашкільної освіти, зокрема в регіонах, які не є зоною активних бойових дій, але приймають значну кількість внутрішньо переміщених осіб. Полтавщина стала однією з таких територій. Аналіз змін у діяльності позашкільних установ регіону дає змогу визначити адаптивні ресурси системи, а також виявити нові виклики, які постають перед педагогами та вихованцями.

Адаптивні ресурси системи позашкільної освіти Полтавщини розглядалися у працях Л. Лебедик [2–5], наших попередніх дослідженнях [10–11 та ін.] та спільних з Д. Абрамовим [1], К. Мисаном [6], В. Міськом [7], О. Опошняном [8], Р. Пустяком [9]. У цій роботі маємо на меті проаналізувати трансформації, що відбулися у системі позашкільної освіти Полтавської області протягом трьох років війни, з урахуванням організаційних, змістових та соціально-психологічних аспектів діяльності.